EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 11. 6. 2025
COM(2025) 319 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Súčasný stav vykonávania paktu o migrácii a azyle

{SWD(2025) 162 final}

1. ÚVOD

Prijatie Paktu o migrácii a azyle (ďalej len „pakt“) v júni 2024 predstavovalo dôležitý míľnik vo vývoji spoločného európskeho azylového systému (CEAS). Paktom sa reformujú a ďalej rozvíjajú súčasné pravidlá na základe komplexného prístupu, ktorým sa posilňujú a integrujú politiky EÚ v oblasti migrácie, azylu, riadenia hraníc a integrácie ([1]). Paktom sa vytvára právny rámec, ktorý vyvažuje solidaritu a zodpovednosť medzi členskými štátmi v komplexnom prístupe k účinnému a spravodlivému riadeniu migrácie. Legislatívne akty paktu nadobudli účinnosť 11. júna 2024 a začnú sa uplatňovať od polovice roka 2026.

Vykonávanie paktu je zložitý proces, do ktorého sú zapojení viacerí aktéri. Usilovne sa pracuje na tom, aby sa rozsiahly a komplexný súbor legislatívnych aktov premietol do bežnej praxe. Dosiahnutie pripravenosti systémov EÚ a vnútroštátnych systémov do júna 2026 je spoločným úsilím, ktoré si vyžaduje úzku spoluprácu medzi členskými štátmi, Komisiou a agentúrami EÚ.

V júni 2024 Komisia prijala spoločný implementačný plán pre Pakt o migrácii a azyle ([2]), v ktorom sa stanovujú kľúčové úlohy a míľniky na toto prechodné obdobie. Komisia odvtedy riadi vykonávanie paktu na úrovni EÚ a spolu s agentúrami EÚ neustále podporuje členské štáty v ich vnútroštátnom úsilí. Komisia dáva k dispozícii dodatočné finančné prostriedky vo výške 3 miliardy EUR na podporu úsilia členských štátov o vykonávanie paktu a prijímanie vysídlených osôb z Ukrajiny. Komisia v súčasnosti spolupracuje s členskými štátmi, aby do konca roka dokončila potrebné postupy na financovanie cieľov uvedených v ich národných implementačných plánoch.

V polovici prechodného obdobia sa dosiahol značný pokrok tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zabezpečenie úplného a včasného uplatňovania nových pravidiel. Niektoré z týchto výziev súvisia so súčasnými nedostatkami. Ďalšie výzvy súvisia s prípravou pôdy na uplatňovanie nových pravidiel zavedených paktom, najmä so sfunkčnením modernizovaného systému Eurodac, vykonávaním preverovania a povinného konania na hraniciach, ako aj s novými zárukami týkajúcimi sa základných práv. Zostávajúce výzvy bude potrebné riešiť včas, aby sa pakt mohol vykonávať v plnom rozsahu.

Komisia vyzýva členské štáty, aby tam, kde je to potrebné pokračovali vo svojom úsilí a zintenzívnili ho s cieľom zabezpečiť úspešné vykonávanie paktu. Hoci sa na technickej úrovni dosahuje pokrok, na účinné riešenie identifikovaných výziev je naďalej nevyhnutná trvalá politická angažovanosť a spoluzodpovednosť na vnútroštátnej úrovni. Je potrebné dosiahnuť čo najväčší pokrok pri vykonávaní paktu pred začiatkom ročného cyklu solidarity. Predovšetkým je kľúčové, aby sa pri uplatňovaní súčasných pravidiel nevyskytli žiadne závažné nedostatky, pretože to môže mať vplyv na celkové posúdenie tlaku a prístupu k rezerve solidarity. Komisia bude spolu s agentúrami EÚ naďalej spolupracovať s členskými štátmi a podporovať ich, a to aj prostredníctvom financovania, so silným zameraním na opatrenia na prekonanie zistených výziev

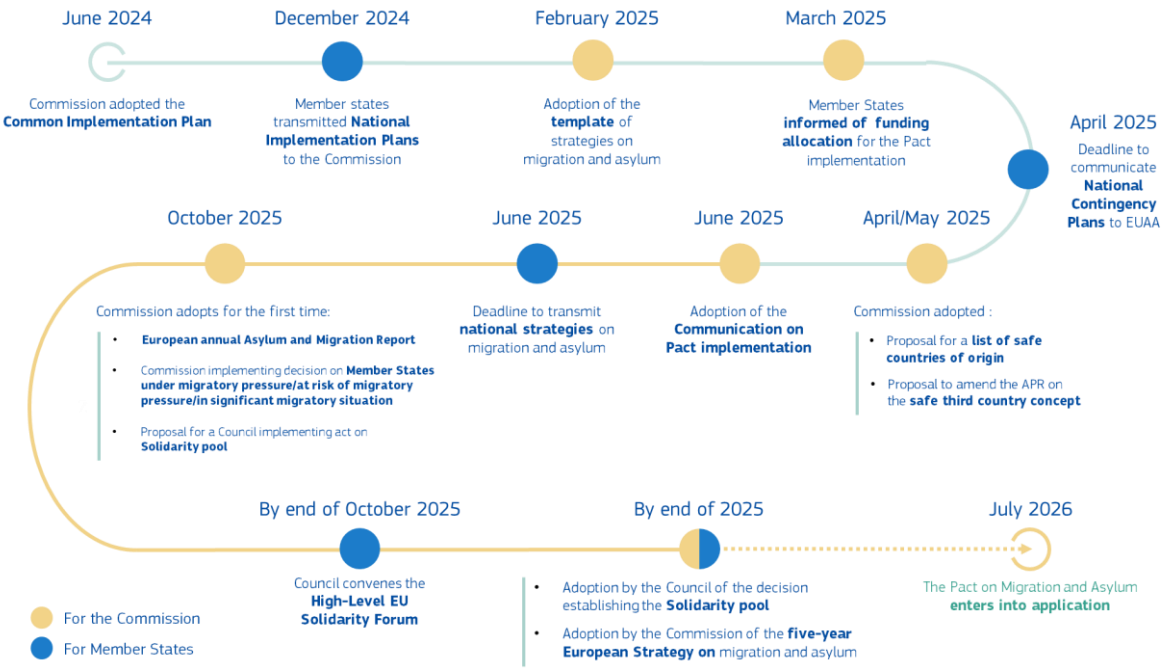
S cieľom prispôsobiť sa dynamickej povahe migrácie a reagovať na ňu musí byť pakt doplnený o ďalšie úsilie v oblastiach, na ktoré sa nový legislatívny rámec nevzťahuje. Posilnenie globálnej spolupráce v oblasti migrácie je mimoriadne dôležité pre úspešné

([1]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Spoločný implementačný plán pre Pakt o migrácii a azyle, COM (2024) 251 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52024DC0251).

a udržateľné vykonávanie paktu. EÚ investovala do komplexných partnerstiev s tretími krajinami, ktoré prispeli k zníženiu počtu neoprávnených príchodov do EÚ. Na základe údajov agentúry Frontex bol v roku 2024 počet neoprávnených príchodov zaznamenaných na vonkajších hraniciach EÚ 240 000, čo v porovnaní s rokom 2023 predstavuje pokles o 37 % ([3]). Únia musí pokračovať v budovaní a rozširovaní takýchto partnerstiev s tretími krajinami vzájomne prospešným spôsobom s cieľom znížiť počet neoprávnených príchodov, rozšíriť Globálnu alianciu na boj proti prevádzačstvu, posilniť spoluprácu v oblasti návratu a readmisie, podporovať mobilitu talentov prostredníctvom partnerstiev zameraných na talenty a poskytovať ochranu utečencom vysídleným v krajinách mimo EÚ, a to aj prostredníctvom presídlenia a humanitárneho prijatia. Prístup „Tím Európa“ ([4]) sa ukázal ako úspešná metóda pri rokovaniach s príslušnými tretími krajinami s cieľom vytvoriť nové alebo upraviť existujúce partnerstvá.

Komisia týmto oznámením informuje Európsky parlament a Radu o vykonávaní paktu v súlade s článkom 84 nariadenia o riadení azylu a migrácie ([5]). V nadväznosti na kľúčové opatrenia spoločného implementačného plánu z júna 2024 a v očakávaní začatia prvého ročného cyklu solidarity v októbri 2025 sa v tomto oznámení uvádza súčasný stav pokroku dosiahnutého na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni pri vykonávaní paktu a poskytuje sa prehľad o stave vykonávania v súvislosti s každým z desiatich stavebných prvkov. Ako ďalší krok bude súčasťou výročnej správy o migrácii a azyle z októbra 2025 aktualizovaná správa o stave vykonávania paktu. Komisia potom do konca tohto roka predloží dlhodobú európsku stratégiu riadenia azylu a migrácie s cieľom podporiť integrovaný a koordinovaný prístup k vykonávaniu paktu na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni.

Ilustrácia 1: Harmonogram prechodného obdobia

([3]) Monitorovanie a analýza rizík agentúry Frontex: https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/.
([4]) Iniciatívy Tímu Európa: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/team-europe-initiatives_sk.
([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1351 zo 14. mája 2024 o riadení azylu a migrácie, o zmene nariadení (EÚ) 2021/1147 a (EÚ) 2021/1060 a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 604/2013, COM(2020) 758 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32024R1351.

2. DOSAHOVANIE VÝSLEDKOV NA ÚROVNI EÚ

V súlade so spoločným implementačným plánom Komisia a agentúry EÚ v koordinácii s členskými štátmi pracovali na zabezpečení toho, aby sa splnili právne míľniky a aby sa operačné plánovanie vykonávania neustále koordinovalo, v prípade potreby aktualizovalo a premietlo do operačnej praxe. Priama dvojstranná pomoc členským štátom zároveň viedla k individualizovanej podpore zo strany Komisie a agentúr EÚ pre všetky členské štáty.

Na úrovni EÚ Komisia takisto pokračuje v úsilí o dokončenie a doplnenie legislatívneho rámca paktu. Komisia v marci 2025 predložila nový legislatívny návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje spoločný európsky systém pre návrat (6). Vo vhodných prípadoch Komisia takisto včas predložila niektoré nové ustanovenia paktu a navrhla, aby sa vykonali prednostne. Navrhla zoznam bezpečných krajín pôvodu na úrovni Európskej únie (7), ako aj revíziu pravidiel uplatňovania koncepcie „bezpečnej tretej krajiny“ (8), čím splnila požiadavku podľa paktu preskúmať uplatňovanie tejto koncepcie do júna 2025. Komisia napokon navrhla, aby sa stanovili dva kľúčové prvky nariadenia o konaní o azyle s cieľom podporiť členské štáty, aby vybavovali žiadosti o azyl rýchlejšie a efektívnejšie v prípade žiadateľov, ktorých žiadosti budú pravdepodobne neopodstatnené. To zahŕňa ustanovenia paktu týkajúce sa žiadateľov pochádzajúcich z tretích krajín s nízkou mierou uznaných žiadostí a možnosť určiť bezpečné krajiny pôvodu a bezpečné tretie krajiny s výnimkami.

2.1 Riadenie, usmerňovanie a dialóg

Úlohy a míľniky uvedené v spoločnom implementačnom pláne na úrovni EÚ boli splnené do júna 2025. Komisia s cieľom zabezpečiť riadenie zriadila platformu pre vykonávanie paktu, ktorá sa po prvýkrát stretla v januári 2025, aby prediskutovala plánovanie na vnútroštátnej úrovni a strategické plánovanie vyčlenenej finančnej podpory EÚ. Strategický výbor pre prisťahovalectvo, hranice a azyl (SCIFA) takisto zabezpečuje riadenie prostredníctvom pravidelných diskusií o vykonávaní paktu.

Opakovane prebieha výmena názorov s Európskym parlamentom v rámci pracovnej skupiny pre azyl – vykonávanie paktu/spoločného európskeho azylového systému Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci.

Rýchlym tempom postupuje technická práca, a to s podporou kontaktných výborov a zasadnutí expertných skupín, aby sa zabezpečil spoločný výklad a objasnenie právnych ustanovení. To viedlo k včasnej príprave požadovaných vykonávacích aktov ([9]) a výmene osvedčených postupov vo všetkých zložkách paktu. Siete agentúr takisto pomohli identifikovať spoločné operačné výzvy a riešenia, a to aj prostredníctvom vypracovania vzorov a usmerňovacích dokumentov. S cieľom zabrániť duplicite a podporiť zjednodušenie a zabezpečiť synergie Komisia zorganizovala aj viaceré spoločné zasadnutia výborov a expertných skupín, ktoré sa týkali rôznych prvkov paktu a nadväzovali na zasadnutia siete agentúr.

([6]) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa vytvára spoločný systém pre návrat štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa v Únii zdržiavajú neoprávnene, a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES, smernica Rady 2001/40/ES a rozhodnutie Rady 2004/191/ES, COM(2025) 101 final, EUR-Lex – 52025PC0101 – SK – EUR-Lex.

([7]) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2024/1348, pokiaľ ide o vytvorenie zoznamu bezpečných krajín pôvodu na úrovni Únie, COM(2025) 186 final, EUR-Lex – 52025PC0186 – SK – EUR-Lex.

([8]) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2024/1348, pokiaľ ide o uplatňovanie konceptu „bezpečnej tretej krajiny“, COM(2025) 259 final, EUR-Lex – 52025PC0259 – EN – EUR-Lex.

([9]) Rôzne vykonávacie akty pre legislatívne akty paktu sú uvedené v prílohe k spoločnému implementačnému plánu: EUR-Lex – 52024DC0091 – SK – EUR-Lex.

Spoločná práca sa pri všetkých prvkoch spoločného implementačného plánu naďalej silne zameriava na priamu dvojstrannú podporu Komisie pre členské štáty. Tento prístup poskytuje podporu vhodnú na daný účel prispôsobenú vnútroštátnym okolnostiam a rôznym inštitucionálnym dojednaniam každého členského štátu. Komisia zriadila špecializované tímy pre jednotlivé krajiny a kontakty na úrovni vyšších úradníkov s cieľom komunikovať s každým členským štátom.

Tímy útvarov Komisie pre jednotlivé krajiny dvojstranne spolupracovali s orgánmi členských štátov a poskytli podkladovú analýzu systémov členských štátov a súvisiacich výziev, ktoré sú východiskom pre národné implementačné plány (NIP). Práca sa teraz zameriava na vykonávanie a sfunkčnenie národných implementačných plánov. Členské štáty s podporou Komisie spolupracujú s cieľom zabezpečiť, aby sa na ciele v rámci každého plánu pridelili dostatočné finančné prostriedky z fondov EÚ a vnútroštátnych rozpočtov.

Okrem toho deväť členských štátov prostredníctvom osobitnej výzvy v roku 2024 využilo na prípravu svojich národných implementačných plánov podporu poskytovanú prostredníctvom Nástroja technickej podpory (ďalej aj „TSI“) ([9]). Komisia v súčasnosti pri vykonávaní paktu podporuje desať členských štátov prostredníctvom Nástroja technickej podpory. Okrem toho majú členské štáty prospech z partnerského učenia a výmeny osvedčených postupov, ktoré sa zaviedli v kontexte TSI. S cieľom podporiť prístup viacerých zainteresovaných strán Komisia usporiadala špecializované informačné a konzultačné stretnutia so zainteresovanými stranami, ako sú sociálni a hospodárski partneri, medzinárodné organizácie a organizácie občianskej spoločnosti, najmä organizácie vedené migrantmi ([10]).

2.2 Práca agentúr EÚ

Práca agentúr EÚ, najmä Agentúry Európskej únie pre azyl (EUAA), Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) a agentúry eu-LISA, na vykonávaní paktu napreduje.

Agentúra EUAA uľahčuje členským štátom prechod na nový právny rámec vyplývajúci z paktu a podporila Komisiu pri vypracúvaní spoločného implementačného plánu. Agentúra EUAA v rámci svojich vnútroštátnych sietí expertov aktualizovala svoje produkty a usmernenia a vypracovala nové, ak sa to vyžadovalo v pakte alebo to bolo potrebné. Agentúra EUAA v súčasnosti aktualizuje moduly odbornej prípravy týkajúce sa európskeho vzdelávacieho programu v oblasti azylu a preskúmava príslušné operačné normy a ukazovatele (ďalšie podrobnosti sú uvedené v oddiele 3 pri jednotlivých stavebných prvkoch).

Okrem toho sa v roku 2025 uskutočnia dve pilotné monitorovania (v Estónsku a Holandsku) s cieľom pripraviť sa na úplné zavedenie viacročného monitorovacieho programu EUAA od roku 2026. V rámci programu sa bude vo všetkých členských štátoch monitorovať technické a operačné vykonávanie paktu v päťročnom cykle. Výsledky monitorovania podporia aj posúdenie Komisie, či sú vnútroštátne azylové a prijímacie systémy dobre pripravené.

Agentúra Frontex naďalej poskytuje podporu v tých oblastiach, ktoré patria do jej mandátu, a poskytuje praktické usmernenia a nástroje, ako aj operačnú podporu na požiadanie, najmä v súvislosti s plánovaním a vykonávaním nových procesov na hraniciach. O rôznych prvkoch súvisiacich s vykonávaním paktu sa diskutuje v pracovných skupinách a sieťach agentúry Frontex, ako aj na osobitných *ad hoc* stretnutiach s členskými štátmi. Agentúra Frontex okrem toho poskytuje členským štátom podporu vo všetkých fázach procesu návratu v úzkej spolupráci s koordinátorom EÚ pre návrat. Agentúra Frontex takisto spolupracuje s členskými štátmi pri vypracúvaní posúdení rizík a zohráva úlohu pri kontrole kvality hraníc. Každoročné

([10]) Európska komisia a MVO diskutovali o vykonávaní paktu o migrácii: https://home affairs.ec.europa.eu/news/european-commission-and-ngos-discuss-implementation-migration-pact-2024-05-27_en.

posúdenie zraniteľnosti agentúrou Frontex, v ktorom sa hodnotí schopnosť a pripravenosť jednotlivých členských štátov EÚ a krajín pridružených k schengenskému priestoru reagovať na výzvy na svojich vonkajších hraniciach, uľahčí prechod na nový právny rámec.

Agentúra eu-LISA zohráva kľúčovú úlohu pri vykonávaní paktu, najmä pokiaľ ide o ďalšie posilnenie účinného riadenia vonkajších hraníc Únie, zavedenie jednotných pravidiel zabezpečujúcich kontrolu a riadnu registráciu neoprávnených migrantov a žiadateľov o azyl, ktorí vstupujú do EÚ. Dobré fungovanie pravidiel nového paktu závisí od účinnej dostupnosti a fungovania nového systému Eurodac do 12. júna 2026. Agentúra eu-LISA neustále podporuje členské štáty v tejto náročnej úlohe (ďalšie podrobnosti sú uvedené v oddiele 3.1).

S cieľom zabezpečiť synergie medzi prácou Komisie a agentúr EÚ by Komisia mala vypracovať horizontálne právne usmernenia, zatiaľ čo agentúry EÚ by sa mali zamerať predovšetkým na vypracovanie cielených operačných usmernení a podpory. Komisia a agentúry budú naďalej spolupracovať, aby dosiahli vysokú úroveň efektívnosti a znížili zaťaženie členských štátov v súlade s celkovým cieľom Komisie, ktorým je zjednodušenie.

2.3 Finančná podpora

EÚ sprístupňuje členským štátom ďalšie 3 miliardy EUR na podporu vykonávania paktu a prijímanie vysídlených osôb z Ukrajiny. V porovnaní so sumami oznámenými v spoločnom implementačnom pláne to predstavuje ďalšie zvýšenie o 1 miliardu EUR. Okrem toho môžu členské štáty spĺňajúce príslušné podmienky využiť aj viac ako 1,6 miliardy EUR, ktoré sú k dispozícii v rámci strednodobého preskúmania fondov v oblasti vnútorných záležitostí ([11]).

Členské štáty by mali tieto dodatočné finančné prostriedky využívať strategicky na to, aby dosiahli čo najväčší pokrok vo svojom úsilí v oblasti vykonávania, pričom prioritou by malo byť riešenie najdôležitejších výziev identifikovaných v ich národnom implementačnom pláne a v dialógu s Komisiou. Komisia podporuje členské štáty pri určovaní ich priorít a programovanie týchto dodatočných finančných prostriedkov by malo zodpovedať národným implementačným plánom členských štátov. Hoci sú dodatočné sumy značné, pre rozsah reforiem paktu bude potrebné, aby členské štáty určili iné relevantné zdroje financovania na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ (napr. politika súdržnosti) s cieľom uspokojiť všetky svoje potreby. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa požadované zmeny programov členských štátov dokončili najneskôr do konca roka a aby sa postupy verejného obstarávania začali a dokončili načas. Väčšina členských štátov je na dobrej ceste k dosiahnutiu tohto cieľa, pričom v niektorých členských štátoch treba vynaložiť ďalšie úsilie ([12]). Spomínaná väčšina členských štátov je schopná identifikovať iné relevantné zdroje financovania na vnútroštátnej úrovni, ako aj iné fondy na úrovni EÚ, ako sú fondy v rámci politiky súdržnosti, a zároveň sa usiluje o ďalšiu synergiu a komplementárnosť.

3. NÁRODNÉ IMPLEMENTAČNÉ PLÁNY A SFUNKČNENIE STAVEBNÝCH PRVKOV

3.1 Prehľad národných implementačných plánov a koordinácie

V spoločnom implementačnom pláne sa stanovuje spoločný cieľ zaviesť do konca prechodného obdobia dobre pripravené systémy. Aby členské štáty zabezpečili, že systémy budú dobre pripravené, musia zaviesť nové pravidlá paktu a riešiť existujúce výzvy v súvislosti so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi, postupmi a operačnou kapacitou.

Od všetkých členských štátov sa vyžadovalo, aby vypracovali národné implementačné plány s jasnými opatreniami a harmonogramami, a to aj pokiaľ ide o potreby v oblasti verejného

([11]) Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a Fond pre integrované riadenie hraníc (BMVI).
([12]) Od 6. júna dochádza k oneskoreniam z rôznych dôvodov v štátoch: Belgicko, Grécko, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Španielsko.

obstarávania, odbornej prípravy a prijatia zamestnancov. K dnešnému dňu s Komisiou na vykonávaní paktu pravidelne spolupracuje 26 členských štátov a 25 členských štátov predložilo svoje národné implementačné plány ([13]). Štyri krajiny pridružené k schengenskému priestoru takisto predložili svoje národné implementačné plány, ktoré sa týkajú prvkov paktu, na ktorých sa zúčastňujú.

Všetky národné implementačné plány vychádzajú zo vzoru, ktorý poskytla Komisia, a teda odrážajú štruktúru stavebných prvkov spoločného implementačného plánu. Približne jedna tretina plánov bola zverejnená aj ako verejné dokumenty ([14]).

Komisia podporila členské štáty pri posudzovaní ich súčasných systémov s cieľom pomôcť stanoviť východiskové hodnoty pre plánovanie a poskytla niekoľko odporúčaní, ktoré sa odrážajú vo veľkej väčšine národných implementačných plánov. Všeobecne platí, že úroveň podrobnosti národných implementačných plánov sa v jednotlivých členských štátoch a v rámci národného implementačného plánu daného členského štátu líši podľa oblasti politiky alebo stavebného prvku. V závislosti od prípadu to môže odrážať skutočnosť, že v čase predloženia stále prebiehali posúdenia a preskúmania alebo že v niektorých oblastiach alebo pri niektorých stavebných prvkoch bolo potrebné vykonať menej práce. Väčšina členských štátov ešte musí vymedziť konkrétne míľniky a cieľové hodnoty na sledovanie a monitorovanie vykonávania, čo je užitočné pri odhaľovaní a náprave kritických oneskorení.

Vykonávanie paktu nie je jednorazový proces, ale dynamický. Od počiatočného predloženia národných implementačných plánov niektoré členské štáty aktualizovali a preskúmali prvky svojich národných implementačných plánov ([15]), čo odráža značnú prácu, ktorá sa v súčasnosti vykonáva. Legislatívne prvky sa riešia vo všetkých národných implementačných plánoch, aj keď s rôznou mierou podrobnosti. Práca na potrebných legislatívnych zmenách sa začala vo všetkých členských štátoch. Najmenej tri členské štáty už dokončili vypracovanie príslušných vnútroštátnych právnych predpisov a pripravujú sa na ich prijatie ([16]). Značný počet ďalších členských štátov očakáva, že tento proces dokončí ešte tento rok. V niektorých ďalších je však potrebné tento proces urýchliť.

Členské štáty zaviedli mechanizmy plánovania a koordinácie s cieľom dosiahnuť výsledky na operačnej úrovni a teraz by ich mali využívať na účinné vykonávanie paktu. Príprava národných implementačných plánov pomohla identifikovať problémy vnútroštátnej koordinácie. Zatiaľ čo mnohé členské štáty posilňujú integrovanú tvorbu politík prostredníctvom medzirezortných dohôd, iné potrebujú silnejšiu koordináciu medzi oblasťami politiky a úrovňami verejnej správy. Aj keď vedúcu úlohu budú mať ministerstvá pre migráciu alebo ministerstvá vnútra, je nevyhnutné zapojiť ďalšie ministerstvá, justíciu a miestne orgány. Komisia víta a naďalej požaduje dobrú koordináciu so všetkými zainteresovanými stranami a zapojenie miestnych a regionálnych orgánov, ako aj občianskej spoločnosti s cieľom dosiahnuť vysokú úroveň efektívnosti pri vykonávaní paktu. Na tento účel bude Komisia na základe zjednodušeného systému zavedeného paktom (napr. konania o odovzdaní, užšie prepojenia medzi azylom a návratom, lepšie využívanie databáz) pokračovať v skúmaní spôsobov, ako ďalej zefektívniť súvisiacu prácu a znížiť celkovú administratívnu záťaž v súlade s cieľmi Komisie v oblasti zjednodušenia. Nadchádzajúca dlhodobá európska stratégia riadenia azylu a migrácie bude príležitosťou na ďalšie riešenie integrovanej a efektívnej tvorby politík.

([13]) Maďarsko oznámilo Komisii, že nemá v úmysle vypracovať národný implementačný plán. Poľsko predložilo svoju pozíciu k vykonávaniu paktu. Národný implementačný plán predložilo aj Írsko, pretože oznámilo svoju účasť na pakte EÚ o migrácii a azyle

([14]) Rakúsko, Bulharsko, Česko, Nemecko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko (na požiadanie).

([15]) Napríklad v Grécku, Španielsku a Belgicku.

([16]) Česko, Estónsko, Holandsko.

Komisia pokračuje v úzkom dialógu so všetkými členskými štátmi, pokiaľ ide o aspekty plánovania a operačné aspekty, a podporuje ich. Komisia je takisto v úzkom kontakte s členskými štátmi, ktoré nepredložili národný implementačný plán, a naliehavo vyzýva všetky členské štáty, aby tento proces dokončili čo najskôr.

3.2 Stavebný prvok 1 – Eurodac

Rýchla príprava a sprevádzkovanie reformovaného systému Eurodac je nevyhnutým predpokladom riadneho vykonávania všetkých ostatných prvkov paktu. Reforma systému Eurodac je spoločnou zodpovednosťou Komisie, agentúry eu-LISA a členských štátov a doteraz sa dosiahol významný pokrok. Príprava nelegislatívnych nástrojov potrebných na jeho implementáciu je na dobrej ceste a na dobrej ceste je aj vývoj nového systému Eurodac agentúrou eu-LISA, ktorý čiastočne vychádza z komponentov rámca interoperability, ktoré bude systém Eurodac používať.

Vzhľadom na náročný harmonogram implementácie systému Eurodac Komisia, agentúra eu-LISA a členské štáty identifikovali súbor opatrení na zmiernenie oneskorení. Tieto opatrenia zaviedla najmä agentúra eu-LISA na podporu členských štátov. Jedným z takýchto opatrení je, že funkcie systému Eurodac sa majú realizovať v dvoch fázach (jún a december 2026), pričom v júni 2026 sa uprednostnia funkcie identifikované ako kritické. Ďalším opatrením je, že agentúra eu-LISA vyvinula centralizované riešenie, webové používateľské rozhranie (WUI). Centralizované riešenie by mali využívať členské štáty, ktoré z rôznych dôvodov, ako je nedostatok zdrojov, nie sú pripravené dosiahnuť úplnú integráciu medzi systémami do júna 2026.

Agentúra eu-LISA sa okrem toho rozhodla zaujať k implementácii systému Eurodac flexibilný prístup, čo agentúre umožňuje zdieľať rôzne potrebné technické dokumenty vo fázach. To znamenalo, že kľúčová dokumentácia sa mohla včas poskytnúť členským štátom, čím by sa uľahčilo zhromažďovanie a využívanie spoločných odborných znalostí existujúcich vo všetkých členských štátoch. Týmto spôsobom bol v októbri 2024 poskytnutý prvý dokument o riadení rozhrania (ďalej len „ICD“), po ktorom v decembri 2024 nasledovalo poskytnutie úplného ICD, ako sa vyžaduje v nariadení. Rovnaký flexibilný prístup bol prijatý aj v prípade testovania. Dobrovoľné základné testovanie pripojiteľnosti medzi členskými štátmi a agentúrou eu-LISA sa už začalo, pričom niekoľko členských štátov ho už úspešne dokončilo.

Na vnútroštátnej úrovni si členské štáty môžu pri budovaní svojho systému vybrať medzi použitím centralizovaného riešenia poskytnutého agentúrou eu-LISA alebo vytvorením vnútroštátneho systému, do ktorého sa systém Eurodac plne integruje, alebo ich kombinácie (t. j. najskôr centralizovaného riešenia a potom integrácie systémov). Vďaka uvedenému flexibilnému prístupu, ktorý prijala agentúra eu-LISA, boli členské štáty schopné začať s vývojom systému na vnútroštátnej úrovni pomerne skoro. Pravidelné stretnutia organizované agentúrou eu-LISA (fórum riadenia projektu, poradná skupina) umožňujú členským štátom pravidelne podávať správy o súčasnom stave implementácie na vnútroštátnej úrovni a poukázať na všetky výzvy, ktoré by mohli mať vplyv na celý projekt na úrovni EÚ. Z týchto výmen doteraz vyplynulo, že napriek dobrému pokroku niektoré členské štáty čelia výzvam. Patrí medzi ne rozhodovanie o tom, ktorý vnútroštátny orgán je zodpovedný za implementáciu systému alebo ktorý orgán zabezpečuje hosting národného prístupového bodu, ťažkosti pri postupoch verejného obstarávania, obmedzené zdroje (ľudské alebo finančné) alebo neustále žiadosti o technickú dokumentáciu ([17]).

([17]) Počas zasadnutia poradnej skupiny, ktoré sa konalo 15. – 16. mája, tieto členské štáty oznámili, že sú ohrozené, alebo sa za ohrozené považovali z dôvodu nedostatočného podávania správ: Dánsko, Fínsko, Nemecko, Cyprus, Grécko.

Pokiaľ ide o Komisiu, tá sa zúčastňuje na všetkých zasadnutiach organizovaných agentúrou eu-LISA, na ktorých členské štáty podávajú správy o súčasnom stave implementácie a na ktorých sa monitoruje najnovší vývoj a potenciálne výzvy a diskutuje sa o nich. V marci 2025 Komisia zaslala všetkým členským štátom list, v ktorom zdôraznila pokrok, ktorý sa dovtedy dosiahol, a opätovne zdôraznila význam včasnej implementácie systému Eurodac na centrálnej úrovni, ako aj na úrovni členských štátov. Komisia zorganizovala aj dvojstranné stretnutia s tými členskými štátmi, ktoré čelia osobitným výzvam. Prebieha príprava aktov potrebných na fungovanie systému (o obsahu medzisystémových štatistík a o interoperabilite).

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Agentúra eu-LISA by mala naďalej úzko spolupracovať s členskými štátmi a Komisiou. Základné prvky ICD by sa v súčasnosti mali považovať za dostatočne stabilné na to, aby v prípade potreby umožnili členským štátom začať postupy verejného obstarávania. V tejto fáze by nemali byť zahrnuté žiadne ďalšie významné zmeny; všetky prípadné ďalšie zmeny v dokumente by mali zahŕňať len menšie úpravy vyplývajúce z ICD týkajúcich sa interoperability, preklepov alebo vylepšení po testovaní. To, že je ICD momentálne ustálený, však nebude brániť tomu, aby sa v priebehu času v systéme uskutočnili ďalšie zlepšenia. Tie členské štáty, ktoré by uprednostnili úplnú integráciu systémov, by nemali úplne vylúčiť možnosť spoliehať sa na centrálne riešenie vyvinuté agentúrou eu-LISA ako záložné riešenie, ak dôjde k oneskoreniam v procese integrácie.

V nasledujúcich mesiacoch bude dôležité podávať pravidelné mesačné správy, aby sa posúdil celkový stav implementácie a aby Komisia a agentúra eu-LISA mohli v prípade potreby poskytnúť dodatočnú podporu. Členské štáty by mali v plnej miere využívať fórum riadenia projektu systému Eurodac a v prípade závažných ťažkostí aktívne informovať Komisiu.

Z praktického hľadiska je potrebné čo najskôr dokončiť postupy verejného obstarávania, zaviesť plány odbornej prípravy a postupy prijímania zamestnancov a vykonať potrebné povinné prevádzkové testy. Je dôležité, aby sa dodržiaval dohodnutý harmonogram implementácie a aby sa všetka pozornosť venovala vývoju, testovaniu a prevádzkovej pripravenosti na vnútroštátnej úrovni.

3.3 Stavebný prvok 2 – Nový systém riadenia migračných tokov na vonkajších hraniciach EÚ

Prebiehajú prípravy na zavedenie nového povinného konania na hraniciach. V auguste 2024 Komisia prijala vykonávací akt, v ktorom sa stanovuje primeraná kapacita pre každý členský štát a maximálny počet žiadostí o medzinárodnú ochranu, po prekročení ktorého členské štáty nebudú povinné uplatňovať konanie na hraniciach (ďalej len „ročný strop“) ([18]).

Komisia pracuje na usmerňovacom dokumente o preverovaní s cieľom poskytnúť živý dokument, ktorý sa zaoberá preverovaním na vonkajších hraniciach a na území členských štátov, zahŕňajúci aj dôležité aspekty pre členské štáty, ktorých sa týkajú sekundárne pohyby.

S cieľom pomôcť zabezpečiť súdržnosť politík sa preverovanie zahrnulo aj do strategických usmernení viacročného strategického cyklu politík európskeho integrovaného riadenia hraníc (EIBM) ([19]). Agentúra Frontex v spolupráci s EUAA a Komisiou je na dobrej ceste k vypracovaniu svojho „súboru nástrojov na preverovanie“, ktorý zahŕňa praktické nástroje na

([18]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/2150 z 5. augusta 2024, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1348, pokiaľ ide o primeranú kapacitu členských štátov a maximálny počet žiadostí, ktoré má členský štát posúdiť v rámci konania na hraniciach za rok (Ú. v. EÚ L, 2024/2150, 9.8.2024 http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/2150/oj).

([19]) V novembri 2024 agentúra Frontex aktualizovala prílohu k technickej a operačnej stratégii pre európske integrované riadenie hraníc tak, aby zahŕňala preverovanie.

vykonávanie kontrol a overovaní súvisiacich s preverovaním. Prevádzkové testovanie týchto nástrojov sa má začať v septembri 2025.

Komisia a agentúra EUAA vydali súbor nástrojov, ktoré sú priamo relevantné pre zavedenie nového povinného konania na hraniciach. Patria medzi ne hypotetické modely primeranej kapacity vrátane možnosti mať „viacúčelové centrá“, v ktorých sa kombinuje preverovanie a konania o azyle a návrate na hraniciach. Tieto modely zahŕňajú orientačné personálne a prijímacie požiadavky na preverovanie a konania na hraniciach s cieľom podporiť vnútroštátne plánovanie a stanovenie cieľových hodnôt na realizáciu. Agentúra EUAA vydala koncepciu pre viacúčelové centrá, v ktorej sa stanovuje, že na jednom mieste sa bude konať viacero krokov procesu (napr. preverovanie, registrácia, konania na hraniciach), s cieľom pomôcť členským štátom pri navrhovaní týchto centier. Agentúra EUAA v spolupráci s agentúrou Frontex vydala aj nové usmernenia o alternatívach k zaisteniu[10], ktoré by sa mohli použiť v kontexte konania na hraniciach. Komisia takisto pripravuje usmerňovací dokument o konaniach o azyle a návrate na hraniciach.

Na vnútroštátnej úrovni už niektoré členské štáty majú k dispozícii prijímacie zariadenia a ľudské zdroje potrebné na zabezpečenie svojej primeranej kapacity. Iné majú konkrétne plány, ako to urobiť, a to aj prostredníctvom pridelenia finančných prostriedkov na požadovanú infraštruktúru a personál ([20]), a plány na výstavbu, obnovu alebo zmenu účelu viacúčelových centier. Cvičenie zamerané na modelovanie preverovania, ktoré uskutočnilo Rumunsko v roku 2024, bolo užitočné na otestovanie operácií preverovania a výmenu skúseností s inými členskými štátmi.

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Členské štáty musia do apríla 2026 oznámiť miesta určené na konanie na hraniciach. Doteraz tak neurobil žiadny členský štát. Členským štátom hrozí, že ak čoskoro neurčia konečné miesta, budú čeliť oneskoreniam pri vytváraní svojej spôsobilosti a kapacity na preverovanie a povinné konania na hraniciach a že finančné plánovanie a súvisiace postupy verejného obstarávania sa nezačnú a neuzavrú ([21]). Prebiehajúce programovanie dodatočných finančných prostriedkov EÚ môže podporiť členské štáty pri plnení tejto dôležitej úlohy. Komisia bude v kontakte s členskými štátmi, aby sa dosiahol pokrok v týchto aspektoch, najmä preto, že v súčasnosti nie je možné, aby Komisia v plnej miere posúdila pokrok dosiahnutý členskými štátmi a možné riziká, ktorým môžu čeliť.

Vykonávanie povinného konania na hraniciach bude musieť sprevádzať nezávislý mechanizmus monitorovania základných práv (pozri oddiel 3.10) a bude sa opierať o účinnú spoluprácu s justíciou s cieľom dodržať lehoty a zohľadniť procesné zmeny zavedené paktom. Členské štáty označili spoluprácu so súdnictvom za dôležitý prvok procesu vykonávania. To si vyžaduje zohľadnenie dodatočných potrieb justície, zabezpečenie nezávislosti justície a splnenie požiadaviek stanovených v práve EÚ pre súdy alebo tribunály.

Členské štáty musia zabezpečiť včasné zapojenie rôznych zainteresovaných strán a pridelenie dostatočných finančných prostriedkov na všetky prvky primeranej kapacity. Pokiaľ ide o postupné zavádzanie preverovania, existujú určité výzvy súvisiace s určením dostatočných zariadení a ľudských, materiálnych a technických zdrojov na zvládnutie vrcholov migračných tokov, ako aj s poskytnutím účinných mechanizmov a právnych nástrojov na zabránenie úteku. Takisto sa musí vyvinúť úsilie na zabezpečenie dostatočného počtu vyškolených pracovníkov a zdravotníckych pracovníkov na vykonávanie preverovania a technická

([20]) Členské štáty, ktoré buď už splnili svoje požiadavky na primeranú kapacitu, alebo dosahujú pokrok smerom k tomu, aby ich splnili načas: Belgicko, Fínsko, Luxembursko, Česko, Francúzsko, Malta, Holandsko, Rumunsko.

([21]) Medzi krajiny, v ktorých existujú obavy týkajúce sa dosiahnutia primeranej kapacity včas vzhľadom na dĺžku postupov verejného obstarávania, patria: Taliansko, Nemecko. Väčšie obavy: Estónsko a Grécko.

infraštruktúra na rýchle nahliadanie do príslušných databáz EÚ a vnútroštátnych databáz, a to na určených hraniciach, ako aj na území štátu.

3.4 Stavebný prvok 3 – Prehodnotenie prijímania

Takmer všetky členské štáty vykonávajú v reakcii na zmeny zavedené paktom administratívne a organizačné reformy.

Tento proces zahŕňa zmeny ich systémov správy prípadov a infraštruktúry IT ([22]), a to aj s využitím podpory TSI, ako aj investície do infraštruktúry, či už z hľadiska obnovy alebo vytvárania nových štruktúr. Takmer polovica všetkých členských štátov plánuje vytvoriť nové záchytné centrá rôznych typov a pre rôzne skupiny obyvateľov ([23]). Členské štáty okrem toho skúmajú operačné pracovné postupy a vytvárajú nové medziagentúrne dohody o spolupráci s poskytovateľmi služieb a partnermi, napríklad v súvislosti s postupmi verejného obstarávania, so zdravotnou starostlivosťou, s pomocou, ktorá sa má poskytovať migrujúcim deťom bez sprievodu, alebo trhom práce.

Členské štáty takisto skúmajú spôsoby, ako posilniť sebestačnosť a podporu žiadateľov, ktorí dobrovoľne nevyužili štátom podporované riešenia ubytovania ([24]). Niektoré členské štáty sa zameriavajú na opatrenia skorej integrácie vrátane jazykových kurzov v súlade s novými požiadavkami smernice o prijímacích podmienkach ([25]). Iné členské štáty určili opatrenia na posilnenie lekárskej a psychosociálnej podpory ([26]).

Okrem toho sú členské štáty v procese transpozície smernice o prijímacích podmienkach a jej nových nástrojov na riadenie prijímania do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Úsilie členských štátov o transpozíciu podporuje Komisia a agentúra EUAA v rámci expertnej skupiny Komisie pre smernicu o prijímacích podmienkach a siete národných kontaktných miest pre prijímanie agentúry EUAA. Komisia okrem toho vypracovala vysvetľujúci dokument, ktorý bol poskytnutý členským štátom v decembri 2024 ([27]). Členské štáty zároveň vyvíjajú metódy na monitorovanie prítomnosti žiadateľov a na sprístupnenie a uplatňovanie alternatív k zaisteniu ([28]).

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Včasná transpozícia smernice o podmienkach prijímania si naďalej vyžaduje pozornosť vo všetkých členských štátoch. Zabezpečenie dostatočnej kapacity a primeraných podmienok je kľúčovým prvkom dobrej pripravenosti členského štátu.

Vo viacerých členských štátoch ([29]) pretrvávajú problémy súvisiace s vhodnou kapacitou vo vnútroštátnych prijímacích systémoch. V niektorých prípadoch k tomuto záveru už dospeli príslušné súdy. Je nevyhnutné, aby sa členské štáty zaoberali súčasnými skutočnými prijímacími potrebami, ako sa vyžaduje v súčasnom *acquis*, a aby si vo svojom prijímacom systéme zachovali dostatočnú kapacitu, ktorá zabezpečí primeranú životnú úroveň, a zároveň mali dobre vypracované a aktuálne plány pre prípad nepredvídaných udalostí (viac informácií o nepredvídaných udalostiach v oddiele 3.9).

([22]) Rakúsko, Belgicko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Chorvátsko, Írsko, Luxembursko a Portugalsko.
([23]) Viacúčelové centrá: Česko a Chorvátsko. Ubytovanie pre migrujúce deti bez sprievodu: Cyprus a Taliansko. Ubytovanie pre zraniteľné osoby: Slovensko. Dublinské centrá: Belgicko. (Viacúčelové) centrá na hraniciach: Írsko, Portugalsko a Slovensko. Iné sa zameriavajú na zvyšovanie všeobecnej kapacity: Luxembursko a Rumunsko, a na zariadenia určené na zaistenie: Taliansko.
([24]) Napríklad Belgicko a Estónsko
([25]) Patria sem Česko, Cyprus, Taliansko a Francúzsko.
([26]) Napríklad Česko, Belgicko, Slovinsko, Litva a Lotyšsko.
([27]) Agentúra EUAA v nadchádzajúcich mesiacoch vydá aj svoju praktickú príručku o zriadení a riadení centra príchodu/záchytného centra.
([28]) Príkladmi sú Česko, Portugalsko a Luxembursko.
([29]) Patria sem Belgicko, Francúzsko, Grécko a Holandsko.

Keďže prepracovaným znením smernice o podmienkach prijímania sa ďalej harmonizujú normy, ktoré sa majú zabezpečiť pre žiadateľov, členské štáty by nemali znižovať nároky ani odchyľovať sa od týchto noriem alebo znižovať celkovú kapacitu svojich prijímacích systémov. Okrem toho by systémy členských štátov mali umožniť jasné rozlišovanie medzi „primeranou životnou úrovňou“ a obmedzenými materiálnymi podmienkami prijímania v určitých prípadoch ([30]) spojených so zneužívaním zo strany žiadateľov, ako sa stanovuje v smernici o prijímacích podmienkach. V prípade obmedzených materiálnych prijímacích podmienok by členské štáty mali naďalej zabezpečovať minimálne základné potreby, ktoré je potrebné vymedziť vo vnútroštátnych systémoch aj v súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ. Niektoré členské štáty by takisto mali preskúmať svoje kapacity na zaistenie a výrazne zlepšiť všeobecné podmienky svojich zariadení určených na zaistenie.

Okrem toho je na riadne fungovanie paktu vrátane predchádzania sekundárnym pohybom, odovzdávania podľa pravidiel zodpovednosti a na určenie toho, či je členský štát dobre pripravený, nevyhnutná konvergencia smerom k primeraným normám pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu.

Zostávajúce nedostatky súvisiace so zberom potrebných údajov o prijímaní bude potrebné urýchlene riešiť. Okrem toho, najmä v súvislosti s opatreniami skorej integrácie, by sa členské štáty mali zamerať na včasné vytvorenie a preskúmanie primeraných partnerstiev viacerých zainteresovaných strán.

3.5 Stavebný prvok 4 – Spravodlivé, efektívne a konvergentné konania o azyle

Členské štáty sa zameriavajú na preskúmanie svojich vnútroštátnych právnych predpisov s cieľom prispôsobiť sa novému právnemu rámcu. Niektoré členské štáty čelia značnému nahromadeniu nevybavených žiadostí o azyl v dôsledku štrukturálnych problémov alebo obmedzeného počtu zamestnancov a obmedzenej infraštruktúry, čo má za následok dlhé lehoty na spracovanie. Väčšina dotknutých členských štátov podnikla kroky na riešenie existujúcich nahromadených žiadostí a skrátenie konaní, ako aj na to, aby sa predišlo nutnosti používať príliš dlho po júni 2026 súbežne dva systémy – jeden, ktorý sa riadi súčasným *acquis* a procedurálnou smernicou, a druhý založený na nariadení o konaní o azyle v súvislosti so žiadosťami podanými od 12. júna 2026. Viaceré členské štáty zaviedli plány na posilnenie svojej kapacity zvýšením počtu stálych zamestnancov ([31]) alebo vytvorením špecializovaných tímov na riešenie nevybavených žiadostí ([32]). Niektoré členské štáty požiadali o cielenú dodatočnú podporu prostredníctvom Nástroja technickej podpory alebo EUAA ([33]). Diskusie v expertných výboroch slúžia na objasnenie právnych ustanovení nových právnych predpisov a na pomoc pri prechode medzi týmito dvoma systémami.

Digitalizácia, najmä využívanie integrovaných systémov správy prípadov a automatizovaného odosielania notifikácií na účely efektívneho a bezpečného prenosu informácií, je dôležitým prvkom pre tie členské štáty, ktoré prehodnocujú a zefektívňujú svoje pracovné postupy a stále operačné postupy, najmä ak sú zapojené rôzne orgány. Bulharsko napríklad využíva podporu z Nástroja technickej podpory na dosahovanie pokroku v digitalizácii konaní o azyle.

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Je potrebné riešiť existujúce výzvy týkajúce sa prístupu ku konaniu o azyle vrátane oneskorení pri registrácii a objednávaní na stretnutia na účely podávania žiadostí. Pri

([30]) Napríklad, ak sa žiadateľ bez povolenia presťahuje do iného členského štátu alebo si neplní oznamovacie povinnosti alebo zavádza orgány.
([31]) Ako sa to urobilo v Bulharsku.
([32]) Ako sa to urobilo v Portugalsku.
([33]) Belgicko a Nemecko.

budovaní kapacít by členské štáty mali zabezpečiť, aby sa potrební zamestnanci prijali včas a aby sa poskytla primeraná odborná príprava.

V rámci programovania by členské štáty mali aktívne spolupracovať s justíciou s cieľom overiť a v prípade potreby rozšíriť kapacity na spracovanie odvolaní. Je to potrebné na skrátenie času spracovania žiadostí o medzinárodnú ochranu a na zabezpečenie celkovej efektívnosti systému, zníženie množstva existujúcich nahromadených nevybavených žiadostí a zabránenie vzniku nových nahromadení. Podobne ako v prípade správnych orgánov je veľmi dôležité zabezpečiť v prípade potreby včasnú a primeranú odbornú prípravu sudcov.

Členské štáty musia zabezpečiť, aby sa obvinenia zo zavracania migrantov na vonkajších hraniciach (tzv. push-back) rýchlo vyšetrili, aby sa zaručilo dodržiavanie základných práv vrátane práva na prístup ku konaniam o azyle a zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Ako sa uvádza v oznámení Komisie o boji proti hybridným hrozbám vyplývajúcim zo zneužívania migrácie ako zbrane ([34]), všetky opatrenia prijaté na riešenie zneužívania migrácie ako zbrane, ktoré sa týkajú hraníc s Bieloruskom a Ruskom a obmedzujú základné práva (napr. právo na azyl), musia byť dočasné, proporcionálne a obmedzené na to, čo je nevyhnutne potrebné, a musí sa pri nich zabezpečiť dodržiavanie podstaty týchto práv.

3.6 Stavebný prvok 5 – Efektívnejšie a spravodlivejšie konania o návrate

Komisia úzko spolupracuje s členskými štátmi v kontexte vypracovania národných implementačných plánov s cieľom bližšie prepojiť azylové orgány a orgány pre návrat. K dnešnému dňu už 19 členských štátov vydáva zamietavé rozhodnutia o azyle a rozhodnutia o návrate súčasne, čo bude požiadavkou v rámci paktu s cieľom ďalej zjednodušiť a zefektívniť administratívne postupy. V rámci siete na vysokej úrovni pre návraty sa zorganizovali špecializované semináre s cieľom vymieňať si skúsenosti a identifikovať najlepšie postupy ([35]). Podobné semináre sa zorganizovali aj v súvislosti so žiadosťami o azyl podanými na poslednú chvíľu a so spôsobmi, ako urýchliť proces návratu, zlepšiť koordináciu a skrátiť čas medzi zamietnutím žiadostí o azyl a konaním o návrate.

Niekoľko členských štátov medzitým modernizuje svoje vnútroštátne systémy správy prípadov v oblasti návratu s cieľom umožniť efektívnejšie monitorovanie návratu, zaviesť automatizovanú integráciu so širšími informačnými systémami pre riadenie migrácie a zabezpečiť komplexnejšie a účinnejšie využívanie Schengenského informačného systému.

Ako sa uvádza v správe o stave Schengenu za rok 2025 ([36]), v tematickom schengenskom hodnotení účinnosti systému návratu, ktoré sa uskutočnilo v roku 2024, sa zdôraznil vývoj v praxi, ako aj pretrvávajúce vnútorné prekážky brániace návratom. Niektoré členské štáty zaviedli alebo posilnili integrované plánovanie pre všetky orgány zapojené do procesu návratu, čo umožňuje pravidelnú koordináciu a účinnejšie prideľovanie zdrojov. Stále je však potrebná lepšia analýza rizík a predvídanie návratu, čo by podporilo posilnenie pripravenosti a prideľovania zdrojov vrátane vymedzenia potrebnej podpory agentúrou Frontex. Dva členské štáty ([37]) prehodnotili existujúce kapacity v oblasti návratu vrátane svojej schopnosti riešiť riziko úteku a sú v procese zvyšovania týchto kapacít. V niektorých členských štátoch

([34]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o boji proti hybridným hrozbám vyplývajúcim zo zneužívania migrácie ako zbrane a o posilnení bezpečnosti na vonkajších hraniciach EÚ, COM(2024) 570 final, EUR-Lex – 52024DC0570 – SK – EUR-Lex.

([35]) Holandsko a Nórsko.

([36]) Správy Komisie o stave Schengenu, ktorý oslavuje 40 rokov: https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-reports-state-schengen-celebrating-40-years-2025-04-23_en.

([37]) Belgicko a Francúzsko.

([38]) sa posilnili programy dobrovoľného návratu, čo môže výrazne zvýšiť celkovú účinnosť návratu.

Agentúra Frontex aktívne podporuje členské štáty v ich úsilí o vykonávanie kľúčových noviniek paktu týkajúcich sa návratu. To zahŕňa prebiehajúcu technickú prácu na mapovaní potrieb členských štátov, aby sa mohla plánovať podpora agentúry. Program EÚ pre reintegráciu pod vedením agentúry Frontex zohráva čoraz dôležitejšiu úlohu pri podpore väčšieho počtu dobrovoľných návratov z EÚ a v súčasnosti ho aktívne využívajú takmer všetky členské štáty.

Návrh Komisie z 11. marca 2025 na nariadenie, ktorým sa zriaďuje spoločný systém návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú v Únii, predstavuje kľúčový prvok na doplnenie ostatných návrhov paktu s cieľom zaviesť rýchlejšie, jednoduchšie a účinnejšie návraty pri plnom dodržiavaní základných práv.

Na základe príslušných výmen s členskými štátmi Komisia koncom roka 2024 uverejnila pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sa uvádzajú spôsoby, ako uprednostniť a zefektívniť návrat štátnych príslušníkov tretích krajín považovaných za hrozbu pre verejnú bezpečnosť([39]).

V kontexte každoročného posudzovania spolupráce tretích krajín v oblasti readmisie podľa článku 25a vízového kódexu Komisia venuje osobitnú pozornosť relevantnosti spolupráce v oblasti readmisie tretích krajín, ktorých štátni príslušníci budú pravdepodobne predmetom konania na hraniciach.

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Komisia považuje za prioritu dosiahnuť pokrok v rokovaniach o uvedenom návrhu nariadenia o návrate a vyzýva Európsky parlament a Radu, aby rokovania ukončili čo najskôr a v každom prípade pred začatím uplatňovania paktu v júni 2026.

Členské štáty budú musieť riešiť existujúcu vnútornú neefektívnosť, ako je obmedzená koordinácia medzi orgánmi a príliš zložité konania, aby sa zabezpečilo čo najúčinnejšie vykonávanie nových povinností vyplývajúcich z paktu, najmä tých, ktoré sa týkajú konania o návrate na hraniciach. Celková účinnosť systému návratu závisí od primeraných zdrojov, plynulých procesov nepretržitého monitorovania návratu štátnych príslušníkov tretích krajín a zaobchádzania s návratom ako s plánovaným a predvídateľným procesom ([40]).

Koordinátor EÚ pre návrat naďalej podporuje členské štáty pri riešení týchto výziev. Koordinátor pre návrat pripravuje príručku o efektívnych pracovných postupoch s cieľom usmerniť aktérov zapojených do konania o návrate na hraniciach v členských štátoch a naďalej podporuje používanie zápisu na účely návratu v Schengenskom informačnom systéme.

Cieľom cielenej akcie v oblasti návratu zameranej na pripravenosť a plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí v oblasti návratov, ktorú začal koordinátor EÚ pre návrat v marci 2025, je podporiť osvedčené postupy, ktoré už niektoré členské štáty zaviedli, a pomôcť identifikovať kľúčové a spoločné prvky plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí pre

([38]) Rakúsko, Bulharsko, Holandsko a Nórsko.

([39]) Pracovný dokument útvarov Komisie o návrate štátnych príslušníkov tretích krajín bez oprávneného pobytu, ktorí predstavujú bezpečnostnú hrozbu, 17. december 2024: https://home-affairs.ec.europa.eu/document/1a5b1f9c-af3b-4dc7-a01f-55d64c43b926_en.

([40]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 16. mája 2023 – Správa o stave Schengenu za rok 2025, COM(2025) 185 finalEUR-Lex – 52025DC0185 – EN – EUR-Lex.,

návrat s cieľom podporiť súdržný spoločný prístup v celej EÚ. Agentúra Frontex bude zohrávať dôležitú úlohu pri vykonávaní tejto cielenej akcie v oblasti návratu.

Agentúra Frontex poskytne členským štátom komplexný prieskum o potrebách možnej podpory agentúry Frontex v oblasti návratu v roku 2026. Agentúra nadväzuje na úvodné stretnutie, ktoré sa konalo v novembri 2024, prostredníctvom osobitných dvojstranných stretnutí so všetkými zainteresovanými členskými štátmi s cieľom lepšie naplánovať a preskúmať, ako možno riešiť individuálne potreby členských štátov.

3.7 Stavebný prvok 6 – Zabezpečenie fungovania zodpovednosti

Dobré fungovanie existujúcich dublinských pravidiel a nových pravidiel týkajúcich sa spravodlivého rozdelenia zodpovednosti, ako sa stanovuje v nariadení o riadení azylu a migrácie, má zásadný význam pre celkové fungovanie paktu.

V posledných rokoch bola miera odovzdávania podľa dublinského nariadenia v celej Únii veľmi nízka, čo výrazne obmedzovalo účinnosť systému. Technická práca Komisie a na vnútroštátnej úrovni sa zameriava na fungovanie odovzdaní.

Komisia dokončuje vykonávací akt, ktorým sa zrušia súčasné vykonávacie pravidlá s cieľom prijať ho v júli 2025 ([41]). Z operačného hľadiska sa tým uľahčí spolupráca a výmena informácií medzi členskými štátmi, čím sa odovzdania zrýchlia a zjednodušia. Okrem toho to bude zahŕňať štandardné formuláre pre dožiadania o prevzatie a oznámenia o prijatie späť, pre odovzdania, ako aj pre postup premiestnenia a výmenu informácií. Nové vykonávacie predpisy boli vypracované v úzkej spolupráci s členskými štátmi. Agentúra eu-LISA po ich prijatí vykoná technické úpravy na zavedenie týchto postupov do systému každého členského štátu.

Počas dialógu s členskými štátmi o posúdení ich potrieb na vykonávanie paktu Komisia venovala osobitnú pozornosť potrebe zlepšiť systém zodpovednosti a fungovanie vnútroštátnych dublinských jednotiek. Odporúčania Komisie členským štátom sa zamerali na dobre fungujúci systém zodpovednosti a zabezpečenie účinného vykonávania odovzdávania medzi členskými štátmi. Väčšina členských štátov zaviedla plány na zvýšenie počtu zamestnancov, preskúmanie pracovných postupov a/alebo modernizáciu existujúcej infraštruktúry na účely účinnej správy prípadov.

V apríli 2025 agentúra EUAA uverejnila dva vzory formulárov na vyhľadávanie rodinných príslušníkov s cieľom uľahčiť určenie zodpovednosti: jeden pre dospelých žiadateľov a druhý pre migrujúce deti bez sprievodu ([42]). K obidvom formulárom je pripojená praktická príručka o vyhľadávaní rodinných príslušníkov, a to tak v členských štátoch EÚ, ako aj v krajinách pridružených k schengenskému priestoru alebo v tretích krajinách ([43]).

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Všetky členské štáty budú musieť zabezpečiť, aby uplatňovali nové pravidlá vrátane pravidiel týkajúcich sa dožiadaní o prevzatie, oznámení o prijatie späť a odovzdaní. Zvýšenie celkového počtu vykonaných odovzdaní prispeje k účinnému fungovaniu systému, zníži

([41]) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 118/2014 z 30. januára 2014, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1560/2003, ktoré ustanovuje podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 ustanovujúceho kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 39, 8.2.2014, s. 1 – 43, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/118/oj).

([42]) Článok 22 ods. 1 nariadenia o riadení azylu a migrácie.

([43]) Praktická príručka o vyhľadávaní rodinných príslušníkov – Časť I: https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-family-tracing-part-i-principles-practices. Praktická príručka o vyhľadávaní rodinných príslušníkov – Časť II: https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-family-tracing-part-ii-tracing-AMMR.

stimuly pre neoprávnený pohyb a zabezpečí zachovanie rovnováhy medzi zodpovednosťou a solidaritou v rámci paktu. Keďže sú zavedené podmienky na to, aby odovzdávanie fungovalo do všetkých členských štátov EÚ a z nich, a vzhľadom na platné pravidlá by sa už teraz mali uskutočňovať odovzdania do všetkých členských štátov. Je to nevyhnutné pre účinný prechod na nové pravidlá zodpovednosti a pre riadne fungovanie ročného cyklu solidarity.

Okrem toho vykonávanie nových pravidiel zodpovednosti úzko súvisí s účinným vykonávaním nového nariadenia Eurodac. Okrem technickej pripravenosti musia členské štáty zabezpečiť, aby ich vnútroštátne orgány mali prístup ku všetkým informáciám relevantným pre určenie zodpovedného členského štátu a mali prístup do systému na aktualizáciu údajov príslušnými informáciami, napríklad uvedením zodpovedného členského štátu, v súlade s nariadením o riadení azylu a migrácie aj nariadením Eurodac.

Po prijatí nových vykonávacích predpisov agentúra eu-LISA prijme technické opatrenia, ktoré členským štátom uľahčia a urýchlia komunikáciu prostredníctvom siete DubliNet.

3.8 Stavebný prvok 7 – Zabezpečenie fungovania solidarity

Pokračujú prípravné práce na sfunkčnení ročného cyklu solidarity v októbri 2025 a do júna 2026 sa zriadi stály mechanizmus solidarity a fórum EÚ na technickej úrovni pre solidaritu. Mechanizmus solidarity paktu umožňuje členským štátom vybrať si medzi premiestnením, finančnými príspevkami a nepeňažnou podporou, pokiaľ ide o ich príspevky.

Doterajšia práca sa sústredila na pakt platformy solidarity, ktorý spája členské štáty, Komisiu a agentúru EUAA. V apríli 2025 sa uskutočnilo zasadnutie paktu platformy solidarity s cieľom diskutovať o kľúčových aspektoch sfunkčnenia mechanizmu solidarity a dosiahnuť pokrok v prípravách na zriadenie fóra EÚ na technickej úrovni pre solidaritu. Komisia predložila členským štátom návrh mandátu a rokovacieho poriadku fóra EÚ na technickej úrovni pre solidaritu a oznámila vymenovanie koordinátora EÚ pre solidaritu ([44]). Zasadnutie expertnej skupiny Komisie pre nariadenia o riadení migrácie a azylu bolo venované diskusii o mechanizme solidarity a rôznych spôsoboch poskytovania rôznych dostupných solidárnych opatrení ([45]). Bol vypracovaný mechanizmus pre finančné príspevky, ktorý sa má stanoviť v súvisiacom vykonávacom akte nariadenia o riadení migrácie a azylu.

Na vykonávanie mechanizmu solidarity je potrebná včasná výmena kvalitných údajov od členských štátov. Komisia preto úzko spolupracuje s agentúrami EÚ a členskými štátmi v rámci siete pre koncepciu pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie s cieľom identifikovať a riešiť potreby a výzvy spojené so zhromažďovaním a/alebo zasielaním údajov na účely ročného cyklu solidarity. Od apríla do novembra 2024 Komisia vykonala test s cieľom zhromaždiť údaje a zabezpečiť konsolidáciu a výmenu analýz pre európsku výročnú správu o azyle a migrácii. Na tomto základe bol navrhnutý účinný proces výmeny informácií. Komisia takisto uzavrela príslušné pracovné dohody s agentúrou EUAA a agentúrou Frontex a pracovná dohoda s Europolom sa pripravuje. Pre úspešné vykonávanie paktu je nevyhnutná spoločná dôkazová základňa a spoločné využívanie údajov

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Prebiehajú prípravné práce na prvej výročnej správe o azyle a migrácii. Členské štáty a agentúry EÚ predložili Komisii požadované informácie do 1. júna. Úzka spolupráca s agentúrami EÚ viedla k výrazne zjednodušeným a zefektívneným postupom

([44]) Vykonávanie mechanizmu solidarity bude koordinovať koordinátor EÚ pre solidaritu vytvorený nariadením o riadení azylu a migrácie, a to najmä prostredníctvom fóra solidarity na technickej úrovni.

([45]) Článok 46 ods. 2 nariadenia o riadení migrácie a azylu.

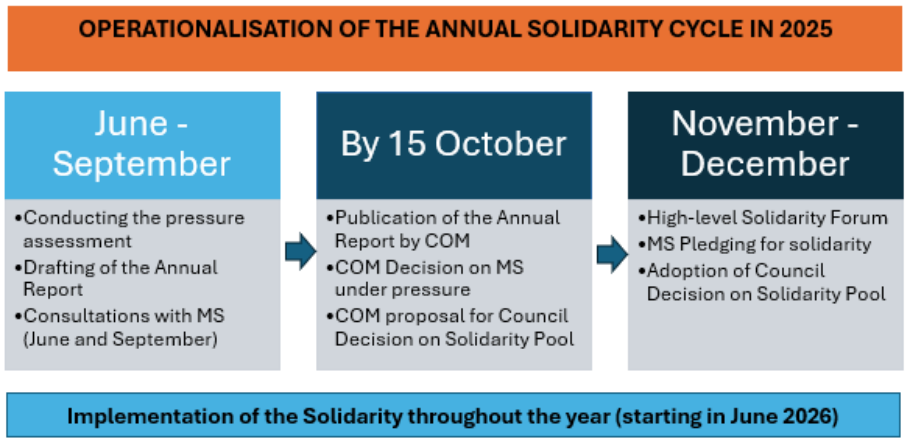
zhromažďovania údajov a informácií. Komisia, Európska služba pre vonkajšiu činnosť, členské štáty a agentúry EÚ si v júli vymenia informácie o prvom návrhu správy na osobitnom zasadnutí siete pre koncepciu pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie s cieľom prijať ho do 15. októbra. Je naďalej veľmi dôležité, aby členské štáty naďalej oznamovali požadované údaje a informácie včas, presne a úplne, a to vrátane informácií o návrate a prijímaní.

Analýza vo výročnej správe bude podkladom pre vykonávacie rozhodnutie Komisie, v ktorom sa identifikujú členské štáty, ktoré sú vystavené migračnému tlaku, ktorým hrozí migračný tlak alebo ktoré čelia závažnej migračnej situácii. Táto analýza bude slúžiť aj na prípravu návrhu Komisie na vykonávací akt Rady, ktorým sa zriaďuje ročná rezerva solidarity potrebná na riešenie migračnej situácie. Obidva návrhy sa majú predložiť najneskôr do 15. októbra 2025.

Komisia určí členské štáty, ktoré sú vystavené migračnému tlaku, sú ním ohrozené alebo čelia závažnej migračnej situácii, a posúdi, či sú vnútroštátne systémy dobre pripravené. Takéto posúdenie bude mať priamy vplyv na možnosť týchto členských štátov získať prístup k rezerve solidarity a/alebo požiadať o úplné alebo čiastočné zníženie svojho solidárneho prísľubu.

V posúdení Komisie sa zváži aj možná existencia systémových nedostatkov, pokiaľ ide o vykonávanie (dublinských) pravidiel zodpovednosti v členských štátoch, ktoré využívajú solidárne opatrenia, najmä nedostatkov, ktoré by mohli mať vážne negatívne dôsledky na fungovanie dublinského systému. Ak Komisia zistí takúto situáciu, prispievajúce členské štáty nie sú povinné plniť svoje solidárne prísľuby ani uplatňovať kompenzácie prevzatím zodpovednosti.

Prvé zasadnutie fóra EÚ na technickej úrovni pre solidaritu sa uskutoční začiatkom roka 2026. V súčasnosti prebieha finalizácia mandátu a rokovacieho poriadku. Agentúra EUAA práve vypracúva praktickú príručku o vykonávaní mechanizmu solidarity v súvislosti s premiestnením a kompenzáciou prevzatím zodpovednosti.

3.9 Stavebný prvok 8 – Pripravenosť a plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí

Plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí je zásadnou súčasťou paktu, ktorá zaručuje, že azylové a prijímacie systémy môžu naďalej riadne fungovať a rýchlo sa prispôsobiť náhlym zmenám migračnej situácie.

S cieľom podporiť členské štáty počas prípravy ich plánov pre prípad nepredvídaných udalostí, ako sa vyžaduje v smernici o prijímacích podmienkach, agentúra EUAA v novembri 2024 vypracovala vzor, ktorý musia členské štáty používať. Vydala aj príručku príkladov a osvedčených postupov a zorganizovala sériu webinárov odbornej prípravy. Európska migračná sieť (EMN) zorganizovala v marci 2025 seminár o budovaní kapacít týkajúci sa modelovania scenárov a plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí pre členské štáty. V širšom zmysle Komisia s cieľom zintenzívniť technické výmeny o rôznych aspektoch plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí v oblasti migrácie opätovne aktivovala osobitnú podskupinu pre plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí v rámci siete pre koncepciu pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie.

Zákonná lehota na predloženie vnútroštátnych plánov pre prípad nepredvídaných udalostí agentúre EUAA bola 12. apríla 2025. K dnešnému dňu prijalo a oznámilo svoje plány pre prípad nepredvídaných udalostí 22 členských štátov ([46]).

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Členské štáty, ktoré to ešte neurobili, by mali bezodkladne oznámiť svoje plány pre prípad nepredvídaných udalostí agentúre EUAA.

Väčšina plánov oznámených agentúre EUAA obsahuje základné prvky vzoru, aj keď s rôznou mierou úplnosti. Členské štáty sa vyzývajú, aby zabezpečili, že pre všetky prvky vzoru (napr. azyl, prijímanie a migrujúce deti bez sprievodu) sa načrtnú osobitné opatrenia podložené presne vymedzenými scenármi a ukazovateľmi, ako aj opatreniami v oblasti pripravenosti.

Všetky členské štáty musia takisto zachovávať plány v takom stave, aby boli vhodné na daný účel, aktualizovať ich a revidovať a podľa možnosti ich otestovať. Takisto je dôležité zabezpečiť súlad s inými plánmi pre prípad nepredvídaných udalostí týkajúcimi sa migrácie (napr. v oblasti hraníc alebo návratu). Okrem toho by sa mali prijať praktické opatrenia v oblasti pripravenosti (napr. logistika a príprava obstarávania, vytváranie zásob, odborná príprava alebo rezervná prijímacia kapacita) s cieľom zabezpečiť, aby sa kapacity mohli mobilizovať pružným a efektívnym spôsobom. Komisia poskytne informácie o úrovni pripravenosti v Únii a v členských štátoch vo výročnej správe v októbri na základe príspevkov agentúr EÚ, najmä agentúry Frontex a agentúry EUAA. Od roku 2026 sa bude plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí v oblasti prijímania a azylu posudzovať ako súčasť viacročného monitorovacieho programu agentúry EUAA.

3.10 Stavebný prvok 9 – Nové záruky pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu a zraniteľné osoby a intenzívnejšie monitorovanie základných práv

Paktom sa vytvára dôležitá rovnováha nielen medzi solidaritou a zodpovednosťou, ale aj medzi povinnosťami a právami ľudí žiadajúcich o ochranu v EÚ. Zavádzajú sa ním nové prvky týkajúce sa nezávislého monitorovania základných práv počas preverovania a konaní o azyle na hraniciach, posilnené procesné záruky a ochranné opatrenia, ako je bezplatné právne poradenstvo a poskytovanie informácií, a obsahuje jasné a posilnené ustanovenia pre osoby so zraniteľnosťou alebo s osobitnými potrebami pri prijímaní, najmä pre deti vrátane migrujúcich detí bez sprievodu. Hoci niektoré nedostatky pretrvávajú, v národných implementačných plánoch členských štátov sa vo všeobecnosti odráža celková rovnováha medzi právami a povinnosťami a sú v nich obsiahnuté tieto nové prvky. Je dôležité, aby to tak

([46]) Od 26 členských štátov sa vyžaduje, aby agentúre EUAA predložili vnútroštátne plány pre prípad nepredvídaných udalostí. Česko, Poľsko a Holandsko informovali agentúru EUAA o oneskoreniach. Maďarsko neposkytlo žiadne informácie.

bolo aj naďalej počas celého procesu vykonávania, v právnych predpisoch a počas sfunkčnenia a prideľovania zdrojov.

Na podporu vykonávania členskými štátmi sa na zasadnutiach expertného výboru poskytlo objasnenie a usmernenie týkajúce sa príslušných právnych ustanovení. V septembri 2024 Komisia zorganizovala osobitné stretnutie s členskými štátmi, ktoré sa osobitne zameralo na vykonávanie ustanovení a osobitných záruk týkajúcich sa detí vrátane migrujúcich detí bez sprievodu v rámci všetkých nových legislatívnych nástrojov.

Ako sa vyžaduje v nariadení o preverovaní ([47]), Agentúra EÚ pre základné práva vydala pre členské štáty v septembri 2024 usmernenia k nezávislému mechanizmu monitorovania základných práv ([48]). Tieto usmernenia sa zameriavajú na rôzne prvky mechanizmu, ktoré pomáhajú predchádzať porušovaniu práv, chrániť obete a podporovať vyšetrovanie obvinení z protiprávneho konania orgánmi verejnej moci.

Agentúra EUAA vypracúva príslušné informačné materiály a praktická príručka o poskytovaní informácií v konaní o azyle bude dokončená v roku 2026. Pokiaľ ide o zraniteľnosť, agentúra EUAA vydala príslušné praktické príručky týkajúce sa posudzovania duševného zdravia žiadateľov o medzinárodnú ochranu, žiadateľov s rôznou sexuálnou orientáciou, rodovými identitami, rodovými prejavmi a pohlavnými znakmi ([49]). Očakáva sa, že agentúra EUAA ešte tento rok uverejní aktualizáciu praktickej príručky z roku 2019 o najlepšom záujme dieťaťa v azylových konaniach, nástroj na posudzovanie najlepšieho záujmu a balík informácií o konaniach o azyle vhodných pre deti a osobitných zárukách, ktoré majú deti k dispozícii. Agentúra EUAA pracuje aj na revízii rôznych modulov odbornej prípravy týkajúcich sa zraniteľných žiadateľov, ako je modul o deťoch v azylovom procese, modul o obetiach rodovo motivovaného násilia a modul o prijímaní zraniteľných osôb. Prebieha práca na revízii usmernenia agentúry EUAA o zraniteľnosti v oblasti azylu a prijímania a očakáva sa, že sa ukončí do polovice roka 2026.Agentúra EUAA ešte tento rok uverejní a aktualizuje usmernenia o posudzovaní veku z roku 2018.

Väčšina členských štátov vo svojich národných implementačných plánoch stanovuje zriadenie nezávislého mechanizmu monitorovania základných práv a niektoré sú už v kontakte s existujúcimi vnútroštátnymi orgánmi a potenciálnymi poskytovateľmi ([50]). Podobne väčšina členských štátov už má bezplatné právne poradenstvo počas administratívnej fázy alebo ho zahrnula do svojich plánov ([51]).

([47]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1356 zo 14. mája 2024, ktorým sa zavádza preverovanie štátnych príslušníkov tretích krajín na vonkajších hraniciach a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 767/2008, (EÚ) 2017/2226, (EÚ) 2018/1240 a (EÚ) 2019/817, Ú. v. EÚ L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj/svk?eliuri=eli%3Areg%3A2024%3A1356%3Aoj&locale=sk.

([48]) Monitorovanie základných práv počas preverovania a konania o azyle na hraniciach – príručka o vnútroštátnych nezávislých mechanizmoch: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-independent-border-monitoring-mechanisms_en.pdf.

([49]) Praktická príručka o žiadateľoch s rôznymi sexuálnymi orientáciami, rodovými identitami, rodovými prejavmi a pohlavnými znakmi – prierezové prvky:: https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-SOGIESC-cross-cutting-elements; Duševné zdravie a pohoda žiadateľov o medzinárodnú ochranu – Časť I: https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2024-11/Practical-guide-mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management.pdf; Duševné zdravie a pohoda žiadateľov o medzinárodnú ochranu – Časť II: https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2024-11/Practical-guide-mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers.pdf.

([50]) Približne 23 členských štátov poskytuje relevantné informácie vo svojich národných implementačných plánoch, hoci v prípade niektorých z nich chýbajú podrobnosti. Problémy už boli označené, a to v prípade Bulharska, Talianska a Malty. Rakúsko a Grécko na ne neodkazuje.

([51]) Niektoré členské štáty už majú zavedené bezplatné právne poradenstvo: Nemecko, Belgicko, Chorvátsko, Francúzsko, Portugalsko, hoci sú potrebné úpravy. Vo svojich národných implementačných plánoch ho stanovuje približne 18 členských štátov. Zatiaľ nie je zavedené v Grécku, Maďarsku a Poľsku.

Členské štáty takisto pripravujú úpravy posúdenia a špecializovanú podporu pre osoby so zraniteľnosťami alebo s osobitnými procesnými potrebami. Môže to zahŕňať revíziu príručiek o starostlivosti týkajúcich sa štandardných operačných postupov alebo aktívne zakladanie nových partnerstiev pre súvisiace úlohy, ako sa napríklad stanovuje v Írsku, ako aj zvýšenie počtu zamestnancov. Niekoľko členských štátov takisto plánuje vytvoriť vyhradené prijímacie priestory pre zraniteľné osoby vrátane rodín ([52]).

Viaceré členské štáty podnikli kroky na prípravu vykonávania nového multidisciplinárneho procesu posudzovania veku a zaviedli potrebné reformy svojho systému poskytovania opatrovníkov alebo právnych zástupcov migrujúcim deťom bez sprievodu v súlade s novými požiadavkami. V niektorých členských štátoch to znamená preskúmanie postupov určovania zástupcov migrujúcich detí bez sprievodu, zatiaľ čo iné v súčasnosti vyvíjajú alebo posilňujú postupy a usmernenia na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa a súvisiace následné opatrenia.

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Všeobecná výzva v rámci tohto stavebného prvku sa týka potreby koordinácie s rôznymi partnermi a subjektmi, či už ide o právnu pomoc, vzdelávanie, sociálne zabezpečenie alebo zdravie, s cieľom zaviesť potrebné operačné opatrenia. Rôzne členské štáty upozornili aj na výzvy súvisiace s reformami týkajúcimi sa maloletých osôb ([53]) a s požiadavkami týkajúcimi sa posúdenia zraniteľnosti a následnej podpory. Iné členské štáty naďalej čelia nedostatku vhodných prijímacích miest pre osoby s osobitnými potrebami vrátane detí a/alebo nedostatku prijímacích miest vo všeobecnosti ([54]).

V nasledujúcich mesiacoch by sa členské štáty mali usilovať zabezpečiť, aby sa vymedzili a určili vnútroštátne subjekty na monitorovanie základných práv, aby sa zaručila ich nezávislosť a aby sa uzavreli príslušné dohody o spolupráci ([55]). Členské štáty by mali zabezpečiť aj primerané zdroje pre mechanizmus monitorovania základných práv a bezplatné právne poradenstvo, ktorými sa prostredníctvom prijatia zamestnancov a odbornej prípravy zabezpečí potrebná kapacita a zavedenie mechanizmu kontroly kvality, ak sa takéto služby zabezpečujú externe. Členské štáty by takisto mali zabezpečiť dostatočný počet dobre vyškolených zástupcov pre maloleté osoby bez sprievodu v súlade s nariadením o konaní o azyle. V mnohých prípadoch na to môže byť potrebné obrátiť sa na ostatné príslušné vnútroštátne orgány a ministerstvá Členské štáty, v ktorých je ešte potrebné vypracovať alebo potvrdiť plány, to musia urobiť bezodkladne, aby sa predišlo ďalším oneskoreniam pri sfunkčnení ([56]).

3.11 Stavebný prvok 10 – Integrácia a legálne spôsoby získania ochrany

Účinné politiky integrácie a začlenenia sú dôležité pre dobre riadenú migračnú a azylovú politiku a pomáhajú zabezpečiť sociálnu súdržnosť. Migranti sa tak môžu sami živiť a prispievať do spoločnosti a hospodárstva, ako aj ku konkurencieschopnosti EÚ.

Viaceré členské štáty riešili potrebu viac investovať alebo pokračovať v úsilí o podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou do svojich národných implementačných plánov. To zahŕňa vypracovanie opatrení skorej integrácie a efektívnejší proces uznávania

([52]) Patria medzi ne napríklad Cyprus, Lotyšsko, Malta a Slovinsko.

([53]) Napríklad v súvislosti s procesom menovania zástupcov maloletých osôb bez sprievodu a zabezpečenia dostatočného počtu zákonných zástupcov: Estónsko, Francúzsko, Lotyšsko, Litva

([54]) Napríklad Belgicko, Grécko, Lotyšsko, Litva, Holandsko a Cyprus.

([55]) Pozri aj: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-independent-border-monitoring-mechanisms_en.pdf.

([56]) Napríklad Belgicko, Dánsko, Grécko, Rakúsko, Poľsko a Maďarsko.

kvalifikácií a potvrdzovania zručností. Účinný prístup k bývaniu je naďalej náročnou výzvou ([57]).

EÚ podporuje členské štáty v ich integračnom úsilí prostredníctvom financovania, vytvárania usmernení a podpory viacúrovňových partnerstiev zahŕňajúcich migrantov, hostiteľské komunity, sociálnych a hospodárskych partnerov, občiansku spoločnosť a súkromný sektor ([58]).

V novembri 2020 Komisia prijala akčný plán pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027 ([59]) ako jedno z prvých opatrení pri predkladaní paktu. Spolu s týmto oznámením Komisia predkladá pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sa skúma vykonávanie akčného plánu v polovici trvania a identifikujú sa osvedčené postupy, zostávajúce výzvy a oblasti, v ktorých je ešte potrebné vykonať ďalšiu prácu. Preskúmanie takisto poskytuje poznatky a nástroje týkajúce sa integrácie osôb, ktoré potrebujú ochranu, s cieľom pomôcť členským štátom pri sfunkčnení a vykonávaní kvalifikačného nariadenia ([60]) a smernice o prijímacích podmienkach prijímania vrátane opatrení na skorú integráciu žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Pokiaľ ide o legálne možnosti získania ochrany, napreduje práca na vykonávaní nariadenia Únie o rámci pre presídlenie a humanitárne prijatie ([61]). V súlade s dobrovoľnou povahou nástroja členské štáty posúdili svoje potreby zmeniť existujúce programy a pracovné postupy tak, aby boli v súlade s novinkami zavedenými nariadením. Komisia zvolala tri zasadnutia expertnej skupiny pre presídlenie s cieľom vymeniť si názory na konkrétne ustanovenia nariadenia a ich vykonávanie. Na zasadnutiach siete agentúry EUAA pre presídlenie a humanitárne prijatie sa diskutovalo aj o operačnej podpore, ktorú môžu členské štáty požadovať pri vykonávaní svojich programov podľa nových pravidiel. S cieľom pripraviť prvý plán Únie pre presídlenie a humanitárne prijatie Komisia zvolala dve zasadnutia Výboru na vysokej úrovni pre presídlenie a humanitárne prijatie, na ktorých si účastníci vymenili názory na priority.

Hlavné výzvy a ďalšie kroky

Zo strednodobého preskúmania akčného plánu pre integráciu a začlenenie vyplýva, že výsledky integrácie migrantov sa od roku 2021 celkovo zlepšili. Výzvy zároveň pretrvávajú vo všetkých štyroch hlavných oblastiach intervencie: vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie a bývanie ([62]). Naďalej je potrebné zachovať cielené intervencie zamerané na osoby

([57]) Išlo aj o kľúčovú tému diskusie na poslednom polročnom zasadnutí siete kontaktných miest agentúry EUAA pre prijímanie (máj 2025).

([58]) Medzi príklady patrí Európska integračná sieť, ktorá združuje zástupcov vnútroštátnych verejných orgánov zodpovedných za integráciu migrantov vo všetkých 27 členských štátoch, ako aj na Islande a v Nórsku; expertná skupina pre názory migrantov; partnerstvo Výboru regiónov v oblasti integrácie migrantov; partnerstvo urbánnej agendy pre začlenenie, ktoré spája partnerov z rôznych úrovní riadenia.

([59]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Akčný plán pre integráciu a začlenenie 2021 – 2027, COM(2020) 758 final, EUR-Lex – 52020DC0758 – SK – EUR-Lex.

([60]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1347 zo 14. mája 2024 o normách pre podmienky, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretej krajiny alebo osoby bez štátnej príslušnosti na priznanie postavenia osôb udelenou medzinárodnou ochranou, pre jednotné postavenie utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a pre obsah udelenej ochrany, ktorým sa mení smernica Rady 2003/109/ES a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ (Ú. v. EÚ L, 2024/1347, 22.5.2024: Nariadenie – EU – 2024/1347 – SK – EUR-Lex).

([61]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1350 zo 14. mája 2024, ktorým sa zriaďuje rámec Únie pre presídlenie a humanitárne prijatie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/1147 (Ú. v. EÚ L, 2024/1350, 22.5.2024: nariadenie – EU – 2024/1350 – SK - EUR-Lex).

([62]) Podrobnejšie informácie sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie o strednodobom preskúmaní akčného plánu Komisie pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027, ktorý je sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu.

s udelenou medzinárodnou ochranou, najmä na ženy, deti a osoby s osobitnými potrebami. V strednodobom preskúmaní sa takisto zdôrazňuje význam integrovanejšieho prístupu a užšej koordinácie medzi rôznymi úrovňami riadenia členských štátov, najmä pokiaľ ide o finančné plánovanie a podporu. V strednodobom preskúmaní sa napokon uznávajú aj výzvy, ktorým čelia členské štáty pri dosahovaní správnej rovnováhy medzi integráciou migrantov a blahobytom ich vlastného obyvateľstva. Komisia poznatky získané zo strednodobého preskúmania akčného plánu zohľadní v budúcnosti.

Všeobecnejšie povedané, na už napätých trhoch s bývaním má nedostatočný prístup osôb s udelenou medzinárodnou ochranou k bývaniu vplyv na prijímaciu kapacitu, pretože sťažuje uvoľnenie prijímacích miest. Okrem toho je cieľom niekoľkých členských štátov aj zjednodušenie a skrátenie oneskorení pri poskytovaní povolení na pobyt a iných potrebných dokladov osobám s udelenou ochranou.

Presídlenie a humanitárne prijatie sú dôležitým príspevkom k udržateľnému a komplexnému prístupu k riadeniu migrácie. Na základe usmernení výboru na vysokej úrovni a predbežných príspevkov členských štátov Komisia do jesene predloží svoj návrh plánu Únie pre presídlenie a humanitárne prijatie. Cieľom plánu Únie je slúžiť ako strategický nástroj na ďalšie začlenenie úsilia Únie o presídlenie a humanitárne prijatie do komplexných partnerstiev a dialógov s kľúčovými tretími krajinami. V nadväznosti na návrh Komisie Rada a členské štáty dokončia plán Únie a budú pracovať na tom, aby ho Rada prijala do konca roka 2025, aby sa mohol včas vykonať v rokoch 2026 – 2027.

4. ZÁVER A ĎALŠIE KROKY

V polovici prechodného obdobia sa dosiahol významný pokrok na úrovni Únie aj na vnútroštátnej úrovni. Je však potrebné udržiavať stabilné tempo a v niekoľkých prípadoch ho zrýchliť, aby bolo možné riešiť výzvy, ktoré pretrvávajú vo všetkých stavebných prvkoch.

Zachovaním tejto pozitívnej dynamiky a pokračovaním spolupráce sa zabezpečí zjednodušený a koordinovaný proces, pričom sa umožní účinné monitorovanie kritických vzájomných závislostí medzi jednotlivými oblasťami práce. Sledovanie vykonávania si bude vyžadovať nepretržitú výmenu informácií, podporu vzájomného učenia a výmenu osvedčených postupov. Na uľahčenie tohto procesu bude Komisia podporovať štruktúrovanejšiu a transparentnejšiu výmenu informácií a poskytovať cielenú podporu členským štátom, ktoré čelia výzvam. Zároveň sa bude venovať pozornosť zjednodušovaniu procesov a znižovaniu administratívnej záťaže v prípadoch, keď je to možné, aby sa zabezpečilo, že úsilie bude naďalej cielené, efektívne a orientované na výsledky. Komisia bude takisto pokračovať vo svojej spolupráci s členskými štátmi na bilaterálnom základe s cieľom poskytovať cielenú podporu pri vykonávaní paktu.

Vzhľadom na prvý ročný cyklus solidarity, ktorý sa začína v októbri 2025, je ešte dôležitejšie riešiť existujúce výzvy, zabezpečiť, aby pri uplatňovaní súčasných pravidiel, a to aj v dublinskom systéme a pri prijímaní, neexistovali významné nedostatky a aby sa pri vykonávaní paktu neustále dosahoval pokrok. Dobrá pripravenosť je základom povinností vyplývajúcich z paktu a slúži aj ako základ pre to, aby sa členské štáty považovali za štáty vystavené migračnému tlaku, ktoré čelia závažnej migračnej situácii alebo kríze, a aby mali prístup k rezerve solidarity.

Dôležitým výsledkom bude prijatie päťročnej európskej stratégie riadenia azylu a migrácie do decembra 2025. Táto stratégia bude vychádzať z národných stratégií, ktoré musia členské štáty prijať a zaslať Komisii do 12. júna 2025 a ktoré sa budú vzťahovať na vnútorný aj vonkajší rozmer migrácie v rámci komplexného a integrovaného prístupu.

S cieľom doplniť a podporiť udržateľné vykonávanie paktu bude Komisia pokračovať vo svojej práci na vonkajšom rozmere migračnej politiky, najmä pokiaľ ide o komplexné partnerstvá s tretími krajinami, v duchu iniciatívy Tímu Európa a na základe prístupu zameraného na celú trasu. Dôraz sa bude okrem iného klásť na zníženie počtu neoprávnených príchodov do EÚ, boj proti prevádzačstvu migrantov a zvýšenie efektívnosti nášho úsilia v oblasti návratu.

Úspech systému sa bude opierať o záväzok a pripravenosť všetkých členských štátov vo všetkých stavebných prvkoch, keďže opatrenia v jednej oblasti môžu mať širšie dôsledky pre všetky. Komisia a agentúry EÚ budú naďalej podporovať členské štáty v ich úsilí a spoliehať sa na ich konštruktívnu a nepretržitú spoluprácu. Komisia zároveň pripomína, že každý právny rámec je len taký účinný ako jeho vykonávanie, a preto bude pozorne monitorovať pokrok a je pripravená použiť vhodné postupy v súlade so zmluvami na zabezpečenie súladu. To zdôrazňuje spoločnú politickú zodpovednosť všetkých za to, aby sa v plnej miere zaviazali plniť ciele paktu.

Komisia v októbri predloží Európskemu parlamentu a Rade ďalšiu správu o stave vykonávania paktu ako súčasť výročnej správy o migrácii a azyle.